

การฝึกหัดงานทางการบัญชี

สุชาติ ศ. นก

การฝึกหัดงานทางการบัญชีแต่เดิมนั้นมุ่งที่จะฝึกฝนให้นักศึกษาได้มีความชำนาญและประสบการณ์ในวิธีการปฏิบัติงานตรวจสอบอันเป็นพื้นฐานสำหรับวิชาชีพสอบบัญชีเท่านั้น แต่ในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยที่มีการสอนวิชาการบัญชีหลายแห่งยอมรับว่าการฝึกหัดงานทางการบัญชีเป็นวิธีการที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างหนึ่ง และมหาวิทยาลัยบางแห่งถือการฝึกหัดงานทางการบัญชีเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสำหรับผู้ที่เลือกศึกษาทางการบัญชีทุกคน การฝึกหัดงานทางการบัญชีที่ถือปฏิบัติในมหาวิทยาลัยอาจหมายถึง การฝึกหัดทำบัญชี และการฝึกหัดงานสอบบัญชี กล่าวคือ การฝึกหัดทำบัญชีมีความมุ่งหมายที่จะให้ผู้ฝึกหัดงานมีประสบการณ์และความเข้าใจในระบบการบัญชีที่ใช้ปฏิบัติในองค์การธุรกิจทั้งที่เป็นกิจการอุตสาหกรรม หรือ กิจการพาณิชย์กรรม ส่วนการฝึกหัดงานสอบบัญชีมีความมุ่งหมายที่จะให้ผู้ฝึกหัดงานมีความชำนาญงานในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการปฏิบัติงานสอบบัญชีในช่วงระยะเวลาหนึ่งในระหว่างการศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการกำหนดหลักสูตรทางการบัญชี จากการยอมรับในเรื่องการฝึกหัดงานทางการบัญชีย่อมนำไปสู่การปรับปรุงโครงการฝึกหัดงานทางการบัญชี (Accounting Internship Programs) ของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น สิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งก็คือ บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาทางการบัญชีในสถาบันการศึกษาเป็นผู้ที่ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี บุคคลเหล่านี้ยอมรับว่าคุณภาพบางประการ เช่น การรู้จักใช้เทคนิคเฉพาะอย่าง การมีความชำนาญเฉพาะด้าน และความสามารถในการตัดสินใจ ไม่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการสอนในชั้นเรียนตามวิธีการสอนโดยทั่วไปได้ แต่สิ่งเหล่านี้ นักศึกษาสามารถศึกษาและเรียนรู้ได้จากการฝึกฝนและปฏิบัติงานภายใต้โครงการฝึกหัดงานทางการบัญชี ซึ่งจะทำให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับวิชาการบัญชีได้อย่างสมบูรณ์ และสามารถมองเห็นขอบเขตการดำเนินงานที่แท้จริงขององค์การธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับลักษณะของการบันทึกรายการบัญชีแบบต่าง ๆ ซึ่งนักบัญชีหรือผู้สอบบัญชีควรจะทราบ

ในมหาวิทยาลัยบางแห่งได้กำหนดโครงการฝึกหัดงานให้นักศึกษาได้ทำการฝึกหัดงานทางด้านสอบบัญชีเต็มเวลาในสำนักงานสอบบัญชีเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันหลายสัปดาห์

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
วารสารรามคำแหง ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม 2523

หรือหลายเดือนในระหว่างการเรียนในชั้นปีที่ 3 หรือปีที่ 4 แต่มหาวิทยาลัยบางแห่งจัดให้นักศึกษาได้ฝึกหัดงานในระหว่างการเรียนสลับกับการเรียนในชั้น โดยทั่วไป มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ย่อมมีแผนงานสำหรับการฝึกหัดงานทางการบัญชีที่แตกต่างกัน แต่ตามหลักการพื้นฐาน สถาบันการศึกษาเหล่านั้นพยายามที่จะสนองความต้องการทางการศึกษาในลักษณะเดียวกัน ซึ่งรายละเอียดของแผนงานการฝึกหัดงานอาจแตกต่างกันตามความเหมาะสมของแต่ละมหาวิทยาลัย

ข้อแตกต่างที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ มหาวิทยาลัยบางแห่งยอมให้คิดเป็นปริมาณการศึกษาโดยเทียบเป็นหน่วยกิตสำหรับการฝึกหัดงานทางการบัญชีของนักศึกษาและวัดผลการศึกษาเป็นค่าระดับ (เช่น ถ้านักศึกษาฝึกหัดงานครบตามระยะเวลาที่กำหนด และได้ผลเป็นที่พอใจของสำนักงานนั้น ๆ จะได้ระดับ S ถ้าได้ระดับ U นักศึกษาจะต้องฝึกหัดงานต่อไปจนกว่าจะได้ระดับ S) มหาวิทยาลัยบางแห่งไม่นับหน่วยกิตสำหรับการฝึกหัดงานแต่ถือการฝึกหัดงานทางการบัญชีรวมอยู่ในหลักสูตรการศึกษาด้วย มหาวิทยาลัยบางแห่งอาจต้องการให้มีการฝึกหัดงานทางการบัญชีเฉพาะนักศึกษาที่ต้องการเรียนวิชาเอกทางการสอบบัญชีเท่านั้น สถาบันการศึกษาบางแห่งอาจมีข้อกำหนดที่แตกต่างออกไปสำหรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้วและต้องเข้าทำการฝึกหัดงานทันทีตามระยะเวลาที่กำหนด สถาบันการศึกษาบางแห่งให้ข้อเสนอแนะว่าควรให้นักศึกษาฝึกหัดงานในช่วงภาคฤดูร้อนเป็นระยะเวลา 2 ปีเพื่อให้นักศึกษาสามารถฝึกหัดงานได้เต็มที่และลดวิชาที่เรียนในชั้นลงในระหว่างปีที่นักศึกษาผู้นั้นทำการฝึกหัดงาน โดยทั่วไป มหาวิทยาลัยต่าง ๆ สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับโครงการฝึกหัดงานให้เหมาะสมได้เพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาช้ากว่าปกติโดยปราศจากความยุ่งยากที่มีมากเกินไปได้

การพิจารณาถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาใช้เป็นหลักการสำหรับการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการฝึกหัดงานทางการบัญชีย่อมจะทำให้ทราบถึงลักษณะที่เหมาะสมของการฝึกหัดงานทางการบัญชีที่จะสามารถให้ประโยชน์มากที่สุดต่อการศึกษาวิชาการบัญชีของนักศึกษาในสาขาการบัญชีที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

ความมุ่งหมายของการฝึกหัดงาน

โครงการฝึกหัดงานทางการบัญชีมีวัตถุประสงค์ทั่วไปที่จะพัฒนาและยกระดับของความสามารถทางวิชาชีพการบัญชีให้สูงขึ้นซึ่งจะอำนวยประโยชน์ต่อสำนักงานสอบบัญชี นักศึกษา และสถาบันการศึกษา ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการฝึกหัดงานนี้อาจมองเห็นได้เฉพาะในส่วน

ที่มีคุณค่าต่อนักศึกษาซึ่งสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้จากการฝึกหัดงานทางการบัญชี และสิ่งเหล่านี้โดยทั่วไปไม่สามารถเรียนรู้ได้จากการสอนในชั้นเรียน ถ้าหากว่าการฝึกหัดงานทางการบัญชีนี้ทำให้นักศึกษาสามารถได้ทราบถึงการปฏิบัติงานทางการสอบบัญชีย่อมจะช่วยให้เขาได้รับประโยชน์โดยตรง และต่อวิชาชีพด้วยหลังจากที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว การฝึกหัดงานจะแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากประสบการณ์ทางการศึกษาสำหรับผู้ฝึกหัดงานแต่ละคน

โครงการฝึกหัดงานทางการบัญชีจะประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายในการศึกษาทางการบัญชีและวิชาชีพสอบบัญชี ย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าใจและเรียนรู้ถึงจุดมุ่งหมายและคุณค่าของการศึกษาในสาขาการบัญชีได้ดียิ่งขึ้นเมื่อกลับไปศึกษาในสถาบันการศึกษา

วัตถุประสงค์ข้อนี้เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของโครงการฝึกหัดงาน จากเหตุผลที่กำหนดให้มีระยะเวลาสำหรับฝึกฝนการปฏิบัติงานการสอบบัญชี แม้ว่าจะไม่สมบูรณ์นักเนื่องจากระยะเวลาอันสั้น แต่ย่อมทำให้นักศึกษาสามารถเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาวิชาการบัญชี การเรียนรู้ถึงลักษณะของการปฏิบัติงานทางบัญชีในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้นจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถเลือกเรียนวิชาทางบัญชีที่เหลือได้เหมาะสมตามที่เขาคงต้องการ และเพื่อทำให้เขาสามารถรอบรู้ในการศึกษาทางด้านหนึ่งด้านใดอย่างถ่องแท้ หลังจากนั้นเมื่อนักศึกษาสามารถเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เขาจะยอมรับความสำคัญของขอบเขตการศึกษาในบางวิชาเกี่ยวกับวิชาที่เขาเคยสงสัยมาก่อน สำหรับประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการฝึกหัดงานย่อมขึ้นอยู่กับระยะเวลาของการฝึกหัดงานนั้นซึ่งควรพิจารณาด้วยความรอบคอบ ถ้าหากระยะเวลาที่ต้องเริ่มทำการฝึกหัดงานเร็วเกินไปอาจทำให้ได้รับประโยชน์ไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากนักศึกษาอาจจะมีพื้นความรู้ทางด้านกรบัญชีไม่เพียงพอก็ได้ โดยทั่วไปก่อนเริ่มทำการฝึกหัดงานควรกำหนดให้นักศึกษาต้องทำการศึกษาวิชาทางการบัญชีบางวิชามาแล้ว เช่น วิชาหลักการบัญชี วิชาการบัญชีขั้นกลาง วิชาการบัญชีต้นทุน และวิชาหลักการสอบบัญชี อย่างไรก็ตาม การฝึกหัดงานทางการบัญชีควรจะมีความคุณค่าต่อนักศึกษาโดยเฉพาะผู้ซึ่งทำการฝึกหัดงานหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้ว และสถาบันการศึกษาบางแห่งกำหนดให้มีโครงการฝึกหัดงานนี้สำหรับการศึกษาทางการบัญชีในระดับปริญญาโท หรือระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาด้วย

2. เพื่อให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นและความรับผิดชอบต่อตนเอง

ไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้ทราบว่านักศึกษาต้องมีการศึกษาทางด้านทฤษฎีมากน้อยเพียงใด เขาไม่สามารถช่วยตัวเองได้แต่เขาจะรู้สึกประหลาดใจบ้างเล็กน้อยในตอนแรกที่เขาเริ่มทำการฝึกหัดงานและต้องเผชิญกับความยุ่งยากสับสนภายในองค์การธุรกิจ ในช่วงระยะเวลาของการ

ฝึกหัดงานย่อมทำให้นักศึกษาผ่านพ้นจากสภาพวัยรุ่นเป็นผู้ใหญ่หรือจากสภาพนักศึกษาเป็นนักธุรกิจ โดยปกติแผนกจัดหางานหรือแผนกบริการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมักจะประกาศว่าบุคคล ซึ่งผ่านการฝึกหัดงานมาแล้ว ย่อมจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษสำหรับการสัมภาษณ์เพื่อเข้าทำงานในบริษัทที่รับสมัครพนักงานโดยผ่านมหาวิทยาลัย

3. เพื่อช่วยสถาบันการศึกษาในการจัดหางานให้กับผู้สำเร็จการศึกษา

จากหลายปีที่ผ่านมาจะสังเกตเห็นว่าความต้องการคนหนุ่มสาวสำหรับการทำงานในอาชีพการสอบบัญชีได้เพิ่มขึ้นจนกระทั่งความต้องการเช่นนั้นเป็นผลให้สถาบันการศึกษาบางแห่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับงานจัดหางานให้กับผู้สำเร็จการศึกษามากนัก สิ่งนี้อาจไม่ได้เกิดขึ้นเสมอไป สถาบันการศึกษาซึ่งมีโครงการฝึกหัดงานที่ด้อยกว่าไม่มีข้อสงสัยใด ๆ ว่าในระยะยาวมหาวิทยาลัยแห่งนี้จะได้รับประโยชน์ในการจัดหางานให้กับผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัย

4. เพื่อจัดให้มีระยะเวลาสำหรับการทดลองปฏิบัติงานที่ต้องการ ซึ่งจะอำนวยความสะดวกต่อนักศึกษาและผู้รับฝึกหัดงาน

ถ้าหากว่าการฝึกหัดงานกระทำในระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งโดยปกติเป็นช่วงเวลาที่สำนักงานสอบบัญชีมีปริมาณงานมากที่สุด นักศึกษาจะได้รับการฝึกฝนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางการสอบบัญชีในลักษณะต่าง ๆ กัน ในขณะที่เดียวกันเขาจะมีโอกาสได้สังเกตการปฏิบัติงานด้านบัญชีที่แตกต่างกันในกิจการอุตสาหกรรมแต่ละประเภท จากการฝึกหัดงานดังกล่าวนี้จะช่วยให้นักศึกษาสามารถทำการตัดสินใจได้ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับการเลือกประกอบอาชีพเมื่อเขาจบการศึกษาแล้ว

ในช่วงเวลาดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นการทดลองปฏิบัติงานที่ต้องการสำหรับนักศึกษาเท่านั้น แต่การฝึกหัดงานนี้ยังให้ประโยชน์แก่ผู้รับฝึกหัดงานด้วย การฝึกหัดงานจะเสนอการช่วยเหลือบางอย่างเป็นการชั่วคราวในระหว่างที่สำนักงานสอบบัญชีมีงานมาก นอกจากนั้น การฝึกหัดงานช่วยให้ผู้รับฝึกหัดงานสามารถสังเกตและค้นพบผู้ที่คาดว่าจะมาเป็นพนักงานประจำของสำนักงานในอนาคตโดยไม่ต้องทำสัญญาการว่าจ้าง

5. เพื่อให้สถาบันการศึกษาสามารถปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้ดีขึ้น

นักศึกษาที่กลับจากฝึกหัดงานเพื่อเข้าศึกษาต่อไปในชั้นเรียนย่อมนำเอาความคิดเห็นบางประการมาด้วย ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นเขามีความเห็นว่าจะต้องมีการเรียนรู้ในห้องเรียน นักศึกษาจะทำให้มีการตัดสินใจ เพื่อให้คุณภาพของวิชาที่สอนตามหลักสูตรได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ส่วนทางด้านผู้รับฝึกหัดงานจะได้ทราบว่าสถาบันการศึกษามีหลักสูตรการศึกษาอย่างไรบ้าง ในที่สุดผู้รับฝึกหัดงานและสถาบันการศึกษาก็ทราบว่าควรทำอย่างไรเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษาฝึกหัดงานมากที่สุด ดังนั้นจากสิ่งนี้เองก็จะนำมาซึ่งการปรับปรุงหลักสูตร

การศึกษาให้ดีขึ้น ในลักษณะเดียวกันประสบการณ์ย่อมแสดงว่านักศึกษาผู้นั้นผ่านการฝึกหัดงานมาแล้ว เขาอาจเปรียบเทียบความชำนาญงานกับเพื่อนนักศึกษาที่ฝึกหัดงานในสำนักงานแห่งอื่นได้โดยการอภิปรายในชั้นเรียนหรือสอบถามในสำนักงานสอบบัญชีแห่งอื่น หรือโดยการติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารกับเพื่อนนักศึกษา

ลักษณะของโครงการฝึกหัดงาน

รายละเอียดการดำเนินงานของโครงการฝึกหัดงานทางการบัญชีในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ย่อมแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม ในมหาวิทยาลัยบางแห่งซึ่งดำเนินงานแบบโครงการประสานงานจะช่วยให้ศึกษามีทางเลือกระหว่างระยะเวลาที่ฝึกหัดงานกับระยะเวลาที่ต้องศึกษาในชั้นเรียน นักศึกษาที่เรียนถึงชั้นปีที่ 3 แล้ว และสอบไล่ได้วิชาการบัญชีชั้นกลาง การบัญชีต้นทุน และการสอบบัญชี จะถูกคัดเลือกให้เป็นพนักงานชั่วคราวของสำนักงานสอบบัญชีหรือของกิจการอุตสาหกรรมหรือกิจการพาณิชย์กรรม นักศึกษาฝึกหัดงานเหล่านี้จะใช้เวลาประมาณสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมงเป็นระยะเวลาถึง 8 เดือนสำหรับการฝึกหัดงานทางการบัญชี นักศึกษาเหล่านี้ต้องปฏิบัติงานเช่นเดียวกับพนักงานประจำที่ได้รับเงินเดือนในอัตราปกติและนักศึกษาฝึกหัดงานจะได้รับเงินเดือนเท่ากับพนักงานในตำแหน่งนั้น เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของการฝึกหัดงานนักศึกษาฝึกหัดงานต้องเขียนรายงานแสดงถึงผลการปฏิบัติงานและประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกหัดงานเสนอต่อสถาบันการศึกษา ทางสถาบันการศึกษาจะขอรับรองให้ผู้รับฝึกหัดงานส่งรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกหัดงานด้วย จากหลักเกณฑ์เกี่ยวกับรายงานนี้ก็คล้ายกับการทดสอบความรู้ของนักศึกษาฝึกหัดงานนั่นเอง และสถาบันการศึกษาบางแห่งยอมให้นับหน่วยกิตสำหรับการฝึกหัดงานทางการบัญชีนี้

การพิจารณาถึงลักษณะพื้นฐานของโครงการฝึกหัดงานเกี่ยวกับผลที่จะได้รับตามโครงการนี้จะชี้ให้เห็นว่ามีปัญหาและข้อยุ่งยากบางประการเกี่ยวกับการฝึกหัดงานและปัญหาบางประการอาจเป็นผลให้สถาบันการศึกษาบางแห่งไม่ยอมรับถึงวิธีการที่ดีที่สุดที่จะนำมาใช้กับโครงการฝึกหัดงานนี้

1. ระยะเวลาที่นักศึกษาเริ่มทำการฝึกหัดงาน

ปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการที่จะพิจารณาว่านักศึกษาสามารถเข้าร่วมในโครงการฝึกหัดงานได้ กล่าวคือ ประการแรกนักศึกษาจะต้องมีพื้นฐานความรู้ทางวิชาการอย่างเพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติงานตามที่มอบหมายได้และจะต้องมีความสามารถที่จะนำความรู้เกี่ยวกับหลักการบัญชีมาใช้ในทางปฏิบัติได้ด้วย ประการที่สอง นักศึกษาควรจะมีการศึกษาต่อในชั้นเรียนหลังจาก

การฝึกหัดงานเพื่อจะได้มีโอกาสประเมินผลประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกหัดงาน โดยเปรียบเทียบกับความต้องการทางวิชาการที่เขาควรจะได้รับ ถ้าหากนักศึกษาเรียนจบหลักสูตรของวิชาที่กำหนด และเริ่มทำการฝึกหัดงานตามโครงการฝึกหัดงาน นักศึกษาเหล่านั้นจะอยู่ในฐานะเช่นเดียวกับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้ว และปฏิบัติงานเช่นเดียวกับพนักงานประจำของสำนักงานสอบบัญชีหรือของกิจการธุรกิจ ดังนั้นประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกหัดงานสำหรับแต่ละสถาบันการศึกษาย่อมแตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น 2 ประการนั่นเอง โดยทั่วไปจะปรากฏว่าการฝึกหัดงานเริ่มกระทำในระหว่างภาคฤดูร้อนของช่วงระยะเวลาปีที่ 3 ต่อปีที่ 4 หรือเริ่มฝึกหัดงานในระหว่างที่ศึกษาในปีที่ 4 ในมหาวิทยาลัยบางแห่งที่มีการสอนวิชาบัญชีมากแล้วในปีที่ 2 และปีที่ 3 การฝึกหัดงานอาจเริ่มเร็วกว่านี้ได้ และมหาวิทยาลัยบางแห่งที่อนุญาตให้เฉพาะนักศึกษาปริญญาโทเท่านั้นเข้าร่วมในโครงการฝึกหัดงานนี้ได้

2. การจัดหาสถานที่ฝึกหัดงานให้กับนักศึกษาฝึกหัดงาน

ในการจัดหาสถานที่ฝึกหัดงานให้กับนักศึกษาอาจกระทำได้ 2 วิธีคือ ประการแรก สถาบันการศึกษาบางแห่งยินยอมให้นักศึกษาเข้าร่วมในโครงการฝึกหัดงานในสำนักงานสอบบัญชีที่ทางสถาบันศึกษานั้นรับรอง ประการที่สอง สถาบันการศึกษาบางแห่งอนุญาตให้สำนักงานสอบบัญชีหรือผู้รับฝึกหัดงานคัดเลือกนักศึกษาฝึกหัดงานได้เองจากจำนวนนักศึกษาทั้งหมดหรือจากกลุ่มนักศึกษาที่กำหนดไว้สำหรับหลักสูตรฝึกหัดงานโดยเฉพาะ สถาบันการศึกษาที่มีการจัดหาสถานที่ฝึกหัดงานตามวิธีการที่หนึ่งโดยทั่วไปจะกำหนดการเข้าร่วมในโครงการฝึกหัดงานเฉพาะนักศึกษาที่มีผลการเรียนดีเท่านั้น สถาบันการศึกษาเหล่านั้นย่อมมีเหตุผลที่เชื่อถือได้ว่านักศึกษาจะสามารถปฏิบัติงานได้ผลดี ดังนั้นสถาบันการศึกษาย่อมตั้งใจที่จะคัดเลือกนักศึกษาเหล่านั้นโดยตรง เนื่องจากสถาบันการศึกษารู้จักตัวนักศึกษาและทราบประวัติการศึกษาของนักศึกษาเหล่านั้นดีกว่าผู้รับฝึกหัดงาน และสถาบันการศึกษาสามารถกำหนดความเหมาะสมได้ดีกว่าว่านักศึกษาผู้ใดควรจะฝึกหัดงานอยู่ในสำนักงานหรือบริษัทใด นอกจากนี้สถาบันการศึกษาย่อมสามารถรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยได้อย่างรัดกุมสำหรับการฝึกหัดงานของนักศึกษา เพื่อให้แน่ใจว่าสำนักงานสอบบัญชีหรือบริษัทต่าง ๆ มิได้มุ่งหาประโยชน์จากนักศึกษาฝึกหัดงานเหล่านั้น

สถาบันการศึกษาที่มีการจัดหาสถานที่ฝึกหัดงานตามวิธีการที่สองโดยทั่วไปจะไม่จำกัดการเข้าร่วมโครงการฝึกหัดงานเฉพาะแต่นักศึกษาที่มีผลการเรียนดี สถาบันการศึกษาย่อมตระหนักว่านักศึกษาทุกคนจะได้รับประโยชน์จากการฝึกฝนความชำนาญและโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่มีผลการเรียนอ่อนอาจต้องการความชำนาญเพื่อช่วยกระตุ้นให้การศึกษาของเขาดีขึ้น หรืออาจทำให้เขาสามารถตัดสินใจเปลี่ยนสาขาวิชาการบัญชีเป็นสาขาอื่นก็ได้

หลังจากที่เขาได้ทดลองฝึกฝนความชำนาญอย่างแล้ว การที่สถาบันการศึกษายินยอมให้ผู้รับฝึกหัดงานคัดเลือกนักศึกษาฝึกหัดงานเสียเองก็เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงค่าใช้จ่ายบางอย่างที่ต้องเสียไป และเพื่อที่จะให้นักศึกษาได้รับความชำนาญงานจริง ๆ ในงานที่จะต้องกระทำ อย่างไรก็ตาม สถาบันการศึกษาที่ใช้วิธีการที่สองนี้จะต้องระมัดระวังเพื่อตัดรายชื่อบริษัทบางแห่งออกไปมิให้ทำการสัมภาษณ์นักศึกษา เนื่องจากบริษัทบางแห่งมักใช้นักศึกษาฝึกหัดงานเพื่อผลประโยชน์ของบริษัทแต่ฝ่ายเดียว โดยไม่คำนึงถึงการฝึกหัดงานให้แก่นักศึกษาเหล่านั้น

3. ระยะเวลาของการฝึกหัดงาน

ระยะเวลาของการฝึกหัดงานในสำนักงานสอบบัญชีขึ้นอยู่กับระยะที่งานสอบบัญชีของสำนักงานมีมาก อาจขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่นักศึกษาฝึกหัดงานสามารถหยุดเรียนได้ และอาจขึ้นอยู่กับความจำเป็นสำหรับสถาบันการศึกษาบางแห่งที่กำหนดระยะเวลาหยุดพักการสอนเพื่อให้นักศึกษาทำการฝึกหัดงานตามหลักสูตรได้ ระยะเวลาระหว่างการพักร้อนของกิจการอุตสาหกรรมและระยะเวลาที่สำนักงานสอบบัญชีมีงานมากมักจะมีระยะเวลายาวนานถึง 3 เดือน และมักจะพอดีกับระยะเวลาของการฝึกหัดงานของสถาบันการศึกษาที่สอนตามระบบจตุภาค อย่างไรก็ตาม สถาบันการศึกษาที่ดำเนินการสอนตามระบบทวิภาคจะต้องจัดให้มีระยะเวลาของการฝึกหัดงานในระหว่างช่วงฤดูร้อน และระยะเวลาของการฝึกหัดงานในแต่ละสถาบันการศึกษาย่อมแตกต่างกันระหว่าง 4 สัปดาห์ถึง 3 เดือน (ตลอดฤดูร้อน) ระยะเวลาฝึกหัดงานที่น้อยกว่า 2 ถึง 3 เดือน ย่อมไม่สู้จะมีประโยชน์แก่นักศึกษาและแก่ผู้รับฝึกหัดงาน เนื่องจากเป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไปที่นักศึกษามีโอกาสได้รับความชำนาญในด้านต่าง ๆ และระยะเวลาดังกล่าวย่อมทำให้เกิดความยุ่งยากทางด้านผู้รับฝึกหัดงานที่จะต้องเสียเวลาอบรมผู้ฝึกหัดงานให้เข้าใจงานเสียก่อน

4. การจ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักศึกษาฝึกหัดงาน

ในระหว่างระยะเวลาของการฝึกหัดงานนักศึกษาฝึกหัดงานจะได้รับค่าตอบแทน โดยปกติจะเท่ากับเงินเดือนที่จ่ายให้แก่พนักงานขั้นต้นสำหรับงานชนิดเดียวกัน โดยทฤษฎีแล้วควรจะวางระดับเงินเดือนให้เป็นอัตราเดียวกันหรือใกล้เคียงกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้สำหรับนักศึกษาฝึกหัดงานทุกคน เพื่อว่าบริษัทหรือผู้รับฝึกหัดงานจะได้ไม่แข่งขันหวังแย่งตัวนักศึกษาฝึกหัดงานโดยเสนอเงินเดือนที่สูงกว่า ในทางปฏิบัติสำนักงานสอบบัญชีหรือธุรกิจแต่ละแห่งย่อมมีอัตราค่าตอบแทนที่กำหนดไว้เป็นการภายใน เช่น บัญชีอัตราเงินเดือน ข้อตกลงกับสมาคมแรงงาน และอัตราเงินเดือนขั้นต้น ซึ่งไม่ใช่อัตราตามตัวสำหรับผู้ฝึกหัดงานทุกคน แต่กำหนดไว้ตามความสามารถของผู้ฝึกหัดงานแต่ละคนเพื่อปรับเงินเดือนของนักศึกษาฝึกหัดงานให้สอดคล้องกับสำนักงานสอบบัญชีอื่น ๆ ปัญหาเกี่ยวกับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนนี้อาจเกิดความยุ่งยากได้ และถ้าหากว่าผู้บริหารงานหรือตัวแทนของมหาวิทยาลัยมิได้ปฏิบัติงานอย่างรอบคอบแล้ว อาจทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อนักศึกษาฝึกหัดงานและกิจการที่รับฝึกหัดงานด้วย

5. ประเภทของงานที่ต้องกระทำในระหว่างระยะเวลาของการฝึกหัดงาน

ประเภทของงานที่ต้องกระทำในระหว่างระยะเวลาของการฝึกหัดงานเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพิจารณาถึงคุณค่าของโครงการฝึกหัดงานซึ่งมักจะถูกละเลยมากที่สุด สำหรับโครงการฝึกหัดงานนี้ ในสำนักงานสอบบัญชีบางแห่งนักศึกษาต้องหยุดพักการเรียนชั่วคราวและเข้าปฏิบัติงานสอบบัญชีในระหว่างช่วงที่สำนักงานมีงานมาก การปฏิบัติงานในช่วงที่มีงานมากนี้สามารถทำให้ค้นหาบุคคลที่ทำงานดีเยี่ยมในกิจการได้โดยสังเกตจากการฝึกหัดงานของนักศึกษาฝึกหัดงานนั่นเอง การฝึกหัดงานทางการบัญชีจะก่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่ให้ประโยชน์แก่นักศึกษาฝึกหัดงานอย่างแท้จริงนั้นย่อมขึ้นอยู่กับโชคที่นักศึกษาจะได้รับการมอบหมายงานที่ดีและทำงานอยู่กับพนักงานอาวุโสที่มีความสามารถซึ่งเต็มใจที่จะสอนให้แก่ นักศึกษาผู้นั้น สำหรับโครงการฝึกหัดงานทางการบัญชีในกิจการอุตสาหกรรมอาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้นักศึกษาฝึกหัดงานทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้ช่วยพนักงานชั้นต้นเป็นการชั่วคราวซึ่งโดยปกติบริษัทจะได้รับประโยชน์จากการเสียค่าใช้จ่ายในระดับต่ำ ดังนั้น ในสถานการณ์เช่นนี้ ประโยชน์ที่นักศึกษาจะได้รับในระหว่างระยะเวลาของการฝึกหัดงานจะสมบูรณ์ได้ขึ้นอยู่กับโชคของนักศึกษาที่จะได้รับมอบหมายงานที่น่าสนใจ และทำงานอยู่ร่วมกับพนักงาน ซึ่งจะช่วยเหลือเขาให้เรียนรู้ถึงงานประเภทต่าง ๆ ที่เขาต้องการได้มากที่สุด ในกรณีเช่นนี้ การฝึกหัดงานทางการบัญชีย่อมเป็นสิ่งที่มีความค่าน่าสงสัยสำหรับนักศึกษาฝึกหัดงาน เนื่องจากนักศึกษาสามารถใช้ระยะเวลาดังกล่าวได้ดีกว่าสำหรับการเรียนรู้ในห้องเรียน สิ่งนี้เองจะเป็นผลเสียหายต่อสถาบันการศึกษา และจะทำให้บริษัทผู้รับฝึกหัดงานผิดหวังอย่างมากในการที่จะรับนักศึกษาฝึกหัดงานเป็นพนักงานประจำของบริษัท เมื่อมีการเปรียบเทียบความชำนาญของนักศึกษาฝึกหัดงานผู้นั้นกับนักศึกษาฝึกหัดงานคนอื่น ๆ ในบริษัทแห่งอื่นซึ่งมีการวางแผนอย่างดีสำหรับโครงการฝึกหัดงาน

โครงการฝึกหัดงานที่วางแผนไว้อย่างดีควรจะต้องมีการร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารงานของสถาบันการศึกษากับตัวแทนของสำนักงานสอบบัญชีหรือธุรกิจ ผู้บริหารงานของสถาบันการศึกษาจะต้องกำหนดเวลาและหาโอกาสไปเยี่ยมเยียนสำนักงานสอบบัญชีหรือธุรกิจเพื่อดูการดำเนินงานในสถานที่ที่นักศึกษาจะเข้ารับการฝึกหัดงาน ผู้บริหารงานของสถาบันการศึกษาสามารถตรวจดูโครงการฝึกหัดงานที่กำหนดขึ้นโดยสำนักงานหรือบริษัทได้ เพื่อให้แน่ใจว่านักศึกษาฝึกหัดงานจะได้รับความชำนาญงานในด้านต่าง ๆ และทำการฝึกหัดงานเพิ่มเติมอย่างเพียงพอเพื่อว่านักศึกษาจะได้เรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ได้มากที่สุดในช่วงระยะเวลาของการฝึกหัดงาน ถ้าหากว่าโครงการฝึกหัดงานมิได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างดีแล้ว โครงการฝึกหัดงานนั้นก็อยู่บนหลักการที่ไม่แน่นอนและอาจเผชิญกับสภาพการณ์ที่ไม่สู้ดีนักนานาประการ

8. การรายงานผลการฝึกหัดงาน

สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่กำหนดให้นักศึกษาส่งรายงานเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกหัดงานแล้ว และสถาบันการศึกษาบางแห่งยอมให้นำหน่วยกิตสำหรับการฝึกหัดงานนี้ด้วย จำนวนหน่วยกิตที่ยอมให้นำได้นั้นอาจจะอยู่ระหว่าง 8-15 หน่วยกิต ซึ่งแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบันการศึกษา จำนวนหน่วยกิตที่ยอมรับให้นำก็เกือบจะไม่เพียงพอต่อการที่นักศึกษาจะสามารถปฏิบัติงานได้ตลอดภาคการศึกษา ด้วยเหตุนี้เองนักศึกษาเหล่านั้นจะต้องเรียนวิชาอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นกว่าปกติสำหรับเวลาที่เหลืออยู่ ซึ่งทำให้สำเร็จการศึกษาช้าไปอีกหนึ่งภาคการศึกษา สำหรับสถาบันการศึกษาที่ยอมรับให้นำหน่วยกิตสำหรับการฝึกหัดงาน การพิจารณาค่าระดับที่จะได้รับโดยปกติขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์เกี่ยวกับรายงานที่ส่งมายังสถาบันการศึกษาทั้งที่เป็นรายงานของนักศึกษาและรายงานของผู้รับฝึกหัดงาน รายงานการฝึกหัดงานที่ได้รับจากสำนักงานสอบบัญชีโดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นการแสดงความเห็นของผู้รับฝึกหัดงานเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกหัดงาน ส่วนรายงานการฝึกหัดงานที่ได้รับจากนักศึกษาจะอธิบายถึงรายละเอียดเกี่ยวกับประสบการณ์และความชำนาญงานในด้านต่าง ๆ ที่ได้รับจากการฝึกหัดงาน โดยจะนำมาประเมินผลสำหรับคุณค่าของความชำนาญงานที่นักศึกษาได้รับและประเมินค่าความสัมพันธ์ของการฝึกหัดงานที่มีต่อวิชาที่สอนในชั้นเรียน แม้ว่าในสถาบันการศึกษาบางแห่งไม่ยอมรับนำหน่วยกิตสำหรับการฝึกหัดงานก็ตาม การพิจารณาถึงความเหมาะสมมักจะดูจากรายงานที่ได้รับจากนักศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลโครงการฝึกหัดงานหรือนำไปใช้ในการตรวจสอบการให้การฝึกหัดงานโดยธุรกิจบางแห่ง และเป็นการบังคับให้นักศึกษาฝึกหัดงานคำนึงถึงตำแหน่งที่เขาจะต้องกระทำเพื่อจะได้เขียนแสดงผลงานเหล่านั้นในรายงานได้เป็นที่พอใจ

การรับผิดชอบต่อโครงการฝึกหัดงาน

การฝึกหัดงานทางการบัญชีเป็นวิธีการศึกษาอย่างหนึ่งซึ่งกระทำได้โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างฝ่ายบริหารงานของสถาบันการศึกษาและสำนักงานสอบบัญชีหรือกิจการอุตสาหกรรมต่าง ๆ ถ้าหากว่าผู้รับฝึกหัดงาน สถาบันการศึกษา และนักศึกษาฝึกหัดงานไม่รับรู้หรือยอมรับรู้หรือยอมรับความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายแล้ว การฝึกหัดงานทางการบัญชีย่อมไม่สามารถบรรลุผลตามความมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้นได้

ความรับผิดชอบของผู้รับฝึกหัดงาน

1. ต้องแจ้งให้สถาบันการศึกษาและนักศึกษาทราบเกี่ยวกับเงินค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

ผู้รับฝึกหัดงานควรทำความเข้าใจโดยละเอียดชัดเจนแก่สถาบันการศึกษาและนักศึกษาฝึกหัดงาน เพื่อให้ทราบถึงจำนวนเงินค่าตอบแทนที่ผู้รับฝึกหัดงานจะจ่ายให้กับผู้ฝึกหัดงานซึ่งรวมถึงค่าล่วงเวลาในการปฏิบัติงาน เงินค่าอาหาร การเบิกเงินค่าพาหนะเดินทาง และเงินที่จ่ายให้กับนักศึกษาเป็นค่าโดยสารจากสถาบันการศึกษามายังสำนักงานหรือจากสำนักงานเพื่อกลับบ้าน

2. ต้องจ่ายค่าตอบแทนหรือเงินเดือนที่เหมาะสม

ผู้รับฝึกหัดงานมีข้อผูกพันที่ต้องจ่ายค่าตอบแทนหรือเงินเดือนให้กับนักศึกษาฝึกหัดงานในอัตราที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติงานของเขา โดยทั่วไปการจ่ายค่าตอบแทนนี้อาจอยู่ในอัตราที่น้อยกว่าเงินเดือนขั้นต่ำตามปกติของพนักงานขั้นต้นที่เริ่มเข้าปฏิบัติงาน

3. เพื่อให้นักศึกษาได้มีความเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติงานของวิชาชีพ

การไม่ทราบในสิ่งที่คาดหมายไว้ว่าจะเกิดขึ้นย่อมก่อให้เกิดผลเสียหายได้ โดยเฉพาะอาจจะทำให้บุคคลผู้นั้นไม่สามารถปฏิบัติงานในลักษณะที่ดีได้ ดังนั้น ผู้รับฝึกหัดงานไม่ควรมองข้ามปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชั่วโมงการทำงาน การเดินทาง การแต่งกาย เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นที่ทราบได้อย่างดีสำหรับบุคคลที่เคยผ่านงานมาแล้ว แต่บุคคลที่เริ่มทำการปฏิบัติงาน (นักศึกษาฝึกหัดงาน) ไม่อาจทราบได้ สิ่งเหล่านี้ก็เช่นเดียวกับกฎเกณฑ์และมาตรฐานการปฏิบัติงานของวิชาชีพ ผู้รับฝึกหัดงานหรือสำนักงานสอบบัญชีควรจะอธิบายหรือชี้แจงให้ผู้ฝึกหัดงานทราบอย่างละเอียด รวมถึงวิธีการที่จะอบรมพนักงานที่เข้ามาใหม่ให้คุ้นเคยในการเริ่มปฏิบัติงานในสำนักงานของผู้รับฝึกหัดงาน

4. เพื่อให้นักศึกษาได้รับมอบหมายงานในลักษณะต่าง ๆ กัน

ประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกหัดงานย่อมเป็นผลดีที่สุดต่อความก้าวหน้าทางการศึกษา ถ้าหากว่าการฝึกหัดงานนั้นได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างรอบคอบ สำนักงานสอบบัญชีต้องพยายามมอบหมายงานให้แก่ นักศึกษาฝึกหัดงานในลักษณะต่าง ๆ กันเพื่อให้เขาได้รับความรู้และความชำนาญงานเกี่ยวกับการสอบบัญชีที่กว้างขวางออกไป ถ้าหากสามารถกระทำเช่นนั้นได้ ผู้ฝึกหัดงานควรจะปฏิบัติงานกับพนักงานอาวุโสอย่างน้อย 2 คน เพื่อว่า (1) นักศึกษาจะได้รับความชำนาญงานจากการทำงานภายใต้บุคลิกภาพที่แตกต่างกัน และ (2) ทำให้มีแหล่งที่จะทำการประเมินผลการฝึกหัดงานของเขามากกว่าหนึ่งแห่ง

5. มีการควบคุมการปฏิบัติงานของนักศึกษาอย่างเพียงพอ

เป็นความรับผิดชอบที่สำคัญของผู้รับฝึกหัดงานที่จะควบคุมการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกหัดงานในลักษณะซึ่งทำให้เขาได้ทราบถึงคุณค่าของการเรียนรู้ที่มีต่อความชำนาญงานของเขา โดยเฉพาะเกี่ยวกับรายละเอียดของการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้สำหรับการปฏิบัติงาน

แต่ละงาน คำสั่งทั่วไปของทุก ๆ งานที่เกี่ยวกับการมอบหมายให้ปฏิบัติงาน และการสอบทานงานและวิจารณ์การปฏิบัติงานอย่างระมัดระวัง อย่างไรก็ตาม พนักงานอาวุโสที่ทำหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานจะต้องได้รับคำแนะนำให้ทราบถึงความมุ่งหมายของการฝึกหัดงาน และควรเข้าใจว่าการฝึกอบรมโดยการให้ทำงาน (on the job training) เป็นลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งในการฝึกอบรมพนักงาน

6. มีการประเมินผลการทำงานของนักศึกษาและแจ้งผลการทำงานให้นักศึกษาทราบ นักศึกษาฝึกหัดงานมีสิทธิที่จะได้รับทราบจากผู้รับฝึกหัดงานว่าผู้รับฝึกหัดงานชอบหรือไม่ชอบสิ่งใดเกี่ยวกับตัวเขาบ้าง และอาจแจ้งให้ทราบว่าผู้รับฝึกหัดงานมีทัศนคติต่อตัวเขาอย่างไรบ้างเพื่อให้เขาได้ทราบว่าเขาควรปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบบัญชีต่อไปหรือไม่ สิ่งนี้อาจมีใช้ปัญหาสำหรับผู้รับฝึกหัดงานที่พึงพอใจในตัวนักศึกษา ผู้รับฝึกหัดงานสามารถสั่งให้เขาปฏิบัติงานต่อไปได้ และอาจเสนอให้เป็นพนักงานประจำของสำนักงาน ในบางกรณี ผู้รับฝึกหัดงานอาจไม่ทราบว่าผลการปฏิบัติงานของผู้ฝึกหัดงานนั้นเป็นที่ยอมรับหรือไม่ เขาควรปฏิบัติงานได้ถึงขั้นมาตรฐานเพื่อให้ผู้รับฝึกหัดงานมีการประชุมในตอนสุดท้ายเพื่อชี้แจงให้นักศึกษาฝึกหัดงานทราบเกี่ยวกับการทำงานของเขา

7. การทำรายงานการฝึกหัดงานเสนอต่อสถาบันการศึกษา

เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของการฝึกหัดงานผู้รับฝึกหัดงานควรทำรายงานเสนอต่อสถาบันการศึกษา ถ้าหากสถาบันการศึกษาจัดพิมพ์แบบฟอร์มของรายงานขึ้นเอง รายงานนั้นควรเป็นแบบฟอร์มที่ทางสถาบันศึกษากำหนดขึ้น การปฏิบัติงานต่าง ๆ ทุกกรณีควรจะรวมอยู่ในรายงานนั้นด้วย และรายงานควรชี้ให้เห็นว่านักศึกษามีความสามารถ การเอาใจใส่งาน มารยาท และบุคลิกภาพอย่างไรบ้าง รายงานควรอธิบายถึงลักษณะของการปฏิบัติงานของนักศึกษาที่ได้กระทำ และบางครั้งอาจให้ค่าระดับแก่นักศึกษาสำหรับผลการปฏิบัติงานในแต่ละด้านอีกด้วย นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาควรได้รับแจ้งว่านักศึกษาผู้นั้นจะได้รับการบรรจุเป็นพนักงานประจำของสำนักงานหรือได้รับการเสนอให้ทำงานในสำนักงานแห่งนั้นหรือไม่

ความรับผิดชอบของสถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาซึ่งเป็นผู้จัดตั้งและมีส่วนร่วมในโครงการฝึกหัดงานทางการบัญชีโดยเชื่อว่าโครงการฝึกหัดงานจะอำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณสมบัติของนักบัญชีให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การควบคุมและดำเนินงานอย่างเหมาะสมเกี่ยวกับโครงการฝึกหัดงานรวมทั้งการติดตามผลไม่ควรเพียงแต่ว่าทำงานให้เสร็จสิ้นไปเท่านั้น โครงการฝึกหัดงานต้องการเวลาและความพยายามของบุคคลกลุ่มหนึ่งเพื่อรับผิดชอบต่อโครงการนี้โดยตรง เช่นเดียวกับการประสานงานกันระหว่าง

สมาชิกของภาควิชา หรือระหว่างคณะภายในมหาวิทยาลัยเดียวกัน ภายในภาควิชาบัญชีหรือแผนก วิชาการบัญชี ความรับผิดชอบที่สำคัญประการหนึ่งก็คือการจัดเตรียมและวางแผน การปฏิบัติงาน ของนักศึกษาในลักษณะที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษามากที่สุดในระหว่างระยะเวลา ของการฝึกหัดงาน โดยปราศจากการสูญเสียใด ๆ ในคุณค่าของวิชาการด้านอื่น ๆ โดยทั่วไป สถาบันการศึกษาบางแห่งมักพบว่าโครงการฝึกหัดงานนั้นควรจัดให้มีขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้ ศึกษาวิชาทางการบัญชีตามหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่มีการฝึกหัดงานเพื่อว่าเขาอาจได้รับ ประโยชน์จากความชำนาญงานในระหว่างที่มีการศึกษาวิชาการบัญชีต่อไป ในสถานการณ์เช่นนี้ ถ้าหากเป็นไปได้การฝึกหัดงานควรจะเริ่มในปีที่ 3 สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีที่ไม่ปรารถนาจะ ศึกษาต่อหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว หรือควรจะเริ่มในปีที่ 4 สำหรับนักศึกษาที่คาดว่าจะทำ การฝึกหัดงานต่อไปในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงหรือระดับปริญญาโท อย่างไรก็ตาม ในหลาย กรณีที่การฝึกหัดงานไม่สามารถจะเริ่มกระทำได้เนื่องจากการจัดเตรียมหลักสูตรการศึกษา โดยที่ ทางสถาบันการศึกษาไม่ได้กำหนดให้นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงเรื่องต่าง ๆ ที่ต้องการก่อนที่จะ เริ่มฝึกหัดงานในปีที่ 3

ดังนั้น ความรับผิดชอบของสถาบันการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ ฝึกหัดงานอาจสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อกำหนดนักศึกษาฝึกหัดงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสม

ความรับผิดชอบที่สำคัญของสถาบันศึกษาก็คือการอนุมัติให้มีการฝึกหัดงานตามโครงการ ฝึกหัดงานสำหรับนักศึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสม คุณสมบัติต่าง ๆ เหล่านี้อาจรวมถึงพื้น ความรู้ทางวิชาการ ความสามารถในทางเทคนิคและไหวพริบ ความรับผิดชอบ บุคลิกภาพ และ ความสนใจในวิชาชีพ มาตรการที่ใช้ในการกำหนดคุณสมบัติของนักศึกษามีหลายวิธี สถาบันการ ศึกษาบางแห่งอาจใช้วิธีการทดสอบและกำหนดคะแนนมาตรฐานสำหรับนักศึกษาที่มีคุณสมบัติ เหมาะสมเพื่อทำการฝึกหัดงานตามโครงการฝึกหัดงานนี้ ประการที่สำคัญก็คือนักศึกษาที่คัด เลือกเพื่อเข้าร่วมในโครงการฝึกหัดงานสามารถได้รับประโยชน์จากประสบการณ์ในด้าน ต่าง ๆ โดยปราศจากการสูญเสียเปล่าในส่วนที่เป็นการเรียนรู้ทางด้านวิชาการ

2. เพื่อใช้เป็นช่องทางติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษาและผู้รับฝึกหัดงาน

สถาบันการศึกษาควรยอมรับว่าสถาบันการศึกษามีความรับผิดชอบต่อนักศึกษาและ ผู้รับฝึกหัดงานในลักษณะที่เป็นช่องทางหรือสื่อกลางการติดต่อเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ข้อเสนอแนะ และคำติชมต่าง ๆ สถาบันการศึกษาควรรายงานให้ผู้รับฝึกหัดงานทราบถึงปฏิกิริยา ได้ตอบของนักศึกษาฝึกหัดงาน และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงโครงการฝึกหัดงานของผู้รับ

ฝึกหัดงานให้ดีขึ้น คำติชมต่าง ๆ ทุก ๆ เรื่องไม่ว่าจะได้รับจากนักศึกษาหรือจากผู้รับฝึกหัดงาน สถาบันการศึกษาควรจะดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

3. ควรอธิบายอย่างสรุปให้นักศึกษาทราบถึงคุณสมบัติของพนักงานบัญชีขั้นต้น

นักศึกษาฝึกหัดงานควรจะได้ฟังการบรรยายสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อเริ่มทำการฝึกหัดงาน เช่น มรรยาทของวิชาชีพ มาตรฐานการสอบบัญชี การแต่งกาย บุคลิกภาพ การพูด การเข้าพบหรือติดต่อกับบุคคลอื่น เป็นต้น

4. กำหนดให้นักศึกษาทำรายงานการฝึกหัดงาน

ความรับผิดชอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือสถาบันศึกษากำหนดให้นักศึกษาฝึกหัดงานจัดทำรายงานตามลักษณะงานที่เขาได้ปฏิบัติในระหว่างเวลาของการฝึกหัดงาน รายงานเหล่านี้สามารถถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาโดยคิดให้เป็นปริมาณการศึกษาเทียบเป็นหน่วยกิตได้ อย่างไรก็ตาม สถาบันการศึกษาต้องระมัดระวังว่านักศึกษาที่จัดทำรายงานผลการฝึกหัดงานนั้นจะต้องไม่เปิดเผยความลับทางวิชาชีพด้วย

ความรับผิดชอบของนักศึกษาฝึกหัดงาน

1. ต้องตั้งใจปฏิบัติงานจริง

ความรับผิดชอบที่สำคัญของนักศึกษาก็คือเขาต้องตระหนักถึงความตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติงานต่อหน้าบุคคลอื่น เขาควรแสวงหาและยอมรับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของผู้รับฝึกหัดงาน รวมทั้งการแสดงให้เห็นว่าเขามีทัศนคติที่จะทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ และมีความสนใจในงานที่จะต้องกระทำในแต่ละวัน เขาควรจะมีนิสัยเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านธุรกิจไมใช่ นักศึกษา เขาควรแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเยี่ยงนักธุรกิจไมใช่ แต่งตัวเพื่อมานั่งเรียนในชั้นเรียน

2. ต้องรักษาความลับของลูกค้า

ความรับผิดชอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือนักศึกษาต้องตระหนักถึงความลับที่ได้รับทราบมาจากการปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานของลูกค้าเช่นเดียวกับผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชีทั้งหลาย รายงานผลการปฏิบัติงานที่ต้องทำเสนอต่อสถาบันการศึกษาควรพิจารณาเสียก่อนว่าเรื่องเกี่ยวกับการฝึกหัดงานนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องความลับของลูกค้าแต่อย่างใด ถ้าหากไม่แน่ใจนักศึกษาคควรหารือกับบุคคลที่เป็นพนักงานของสำนักงานสอบบัญชีหรือผู้รับฝึกหัดงานเสียก่อนเกี่ยวกับข้อมูลบางอย่างของลูกค้า และบุคคลผู้นั้นจะแจ้งให้ทราบว่าเป็นเรื่องใดบ้างควรจะไปเปิดเผยได้

3. ยอมรับว่าเป็นโอกาสที่จะได้เรียนรู้

นักศึกษาฝึกหัดงานควรยอมรับการฝึกหัดงานเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่จะได้รับความชำนาญงาน และเป็นโอกาสที่จะได้รับประโยชน์จากการฝึกหัดงานนี้ ประโยชน์ที่คาดว่านักศึกษาจะได้รับมากที่สุดก็คือการที่นักศึกษามีทัศนคติที่ดีในการยอมรับข้อคิดเห็นเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ทางการบัญชี รวมทั้งวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่นักศึกษาได้ประสบมาด้วยตนเอง

ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการฝึกหัดงาน

ประโยชน์ต่อนักศึกษา

การพิจารณาในลำดับแรกเกี่ยวกับโครงการฝึกหัดงานควรคำนึงถึงประโยชน์ที่นักศึกษาจะได้รับ ถ้าหากเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษามากพอ แม้ว่าจะมีความยุ่งยากต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อจำกัดการใช้โครงการฝึกหัดงานนี้ย่อมสามารถให้ประโยชน์ตามที่ต้องการได้ นักศึกษาจะได้รับประโยชน์หลายประการจากการฝึกหัดงาน ประโยชน์เหล่านี้จะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับนักศึกษาแต่ละคน โครงการฝึกหัดงานที่ผู้รับฝึกหัดงานกำหนดให้ ปัญหาทางด้านการบริหารงานของสถาบันการศึกษา สภาพการณ์ทางธุรกิจโดยทั่วไป ภาวะการณ์ระหว่างประเทศ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ประโยชน์เหล่านี้อาจแบ่งออกได้ดังนี้

1. โครงการฝึกหัดงานจะช่วยให้นักศึกษาได้รับความรู้ซึ่งโดยปกติแล้วไม่อาจได้รับภายในห้องเรียน

ในระหว่างการฝึกหัดงานนักศึกษาจะได้เผชิญกับเหตุการณ์ซึ่งจะต้องใช้ความรู้ประณีประนอมหรือเทคนิคพิเศษ ซึ่งยากที่จะแสดงให้เห็นได้ในห้องเรียน จากประสบการณ์ดังกล่าวจะช่วยให้เขาประเมินผลถึงความต้องการสำหรับการศึกษาซึ่งปรากฏในตำราแล้วกลายมาเป็นเรื่องจริง นักศึกษามีโอกาสที่จะทำความคุ้นเคยกับสมุดบัญชีจริง วิธีทำบัญชีด้วยเครื่องจักรหรือคอมพิวเตอร์ แบบพิมพ์ต่าง ๆ ผังบัญชี และนักศึกษาจะได้ไม่มีความสงสัยสิ่งเหล่านั้นเมื่อเขาพบเห็นในชั้นเรียน

นักศึกษามีโอกาสสัมผัสกับโลกของธุรกิจที่แท้จริง นักศึกษาหนุ่มสาวเป็นจำนวนมากได้รับความชำนาญงานส่วนใหญ่จากการติดต่อกับวงการธุรกิจซึ่งเป็นลูกค้ำของสำนักงานสอบบัญชี และเขาต้องเรียนรู้เกี่ยวกับองค์การธุรกิจอีกมาก โดยเฉพาะเรื่องการจัดองค์การในแผนกบัญชีซึ่งเขากำหนดฝึกหัดงานอยู่ในหน่วยงานนั้น อย่างไรก็ตาม เขามีโอกาสทำงานกับบุคคลอื่นซึ่งอาจเป็นครั้งแรกในชีวิตของเขา ในฐานะเป็นพนักงานของหน่วยงานนั้น และในฐานะเป็นส่วนหนึ่งขององค์การธุรกิจเขาจะได้รับการฝึกฝนที่มีค่าในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น

ในการรับคำสั่ง ในการปฏิบัติตามคำสั่งและในเรื่องอื่น ๆ อีกหลายประการที่เกี่ยวกับมนุษย์ สัมพันธ์ในโลกของธุรกิจ

2. โครงการฝึกหัดงานช่วยเพิ่มคุณค่าของการศึกษาวิชาการบัญชีของนักศึกษาขึ้นมาสู่ระดับสูงสุด

นักศึกษาบางคนอาจผิดหวังที่จะทำการศึกษาอย่างดีที่สุดเนื่องจากเขาเหล่านั้นขาดความชำนาญงาน และพื้นความรู้ที่เขาได้รับจะช่วยให้เขาสามารถประเมินผลทางวิชาการได้ถูกต้อง นักศึกษาที่เข้าร่วมในโครงการฝึกหัดงานสามารถทำการทดสอบด้านปฏิบัติงานได้ว่าเขาเรียนรู้อะไรมาบ้าง เขาอาจพบว่าบางเรื่องที่เขาคิดไว้แต่เดิมว่าไม่สามารถปฏิบัติได้แต่สิ่งนั้นกลายเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดต่อเขาในขณะที่ปฏิบัติงาน ตรงกันข้าม บางเรื่องที่เขาประทับใจมากในระหว่างที่เป็นนักศึกษาแต่สิ่งนั้นกลายเป็นสิ่งสำคัญน้อยมากในการปฏิบัติงานทางบัญชีที่เกิดขึ้นจริง

เมื่อนักศึกษากลับไปเรียน เขาสามารถเลือกเรียนวิชาที่จำเป็นเพื่อศึกษาให้จบหลักสูตร และเพื่อเลือกเรียนในสิ่งที่เขายังขาดความรู้อยู่ หลังจากได้ฝึกหัดงานในสำนักงานสอบบัญชีหรือในแผนกบัญชีของกิจการอุตสาหกรรมหรือกิจการพาณิชย์กรรม โดยทั่วไปนักศึกษาจะทราบว่าเขาต้องการฝึกฝนเพิ่มเติมในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเขียนรายงาน การพูด และวิชาอื่นซึ่งอาจมีได้รวมอยู่ในหลักสูตรที่เขาเลือกเรียนไว้ หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกหัดงานแล้วนักศึกษาควรจะ สามารถประเมินผลเชิงเปรียบเทียบได้ระหว่างความรู้ที่ได้รับจากห้องเรียนกับความชำนาญงานที่ได้รับจากการฝึกหัดงาน

3. โครงการฝึกหัดงานช่วยทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาทางการบัญชีได้อย่างชัดเจน

หลังจากฝึกหัดงานในสำนักงานสอบบัญชีหรือในกิจการธุรกิจ นักศึกษาควรจะมีความคิดล่วงหน้าว่าจะต้องการทำอะไรเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว เขาอาจพบว่าเขาชอบและเหมาะสมกับอาชีพการสอบบัญชี นักศึกษาบางคนอาจพบว่าเขาไม่ชอบการสอบบัญชีแต่เขาชอบทำงานเกี่ยวกับการบัญชีต้นทุนซึ่งเขาได้รับความชำนาญงานมากขึ้น เมื่อฝึกหัดงานเกี่ยวกับการคิดต้นทุนการผลิตของกิจการอุตสาหกรรม นักศึกษาบางคนอาจพบว่าเขาไม่ชอบการทำบัญชีเลยและควรจะเปลี่ยนไปเรียนสาขาอื่นซึ่งเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของเขา

ความชำนาญงานจากการฝึกหัดงานกับธุรกิจทำให้เขามีโอกาสที่จะเจรจาเรื่องการทำงาน ซึ่งในหลายกรณีเขาจะมีตำแหน่งถาวรในกิจการภายหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว โดยทั่วไปเขาอาจเปรียบเทียบความชำนาญงานกับเพื่อนนักศึกษาที่ฝึกหัดงานกับสำนักงานสอบบัญชีแห่งอื่น การเปรียบเทียบเช่นนี้จะให้โอกาสแก่นักศึกษาแต่ละคนที่จะประเมินผลสำนักงานต่าง ๆ รวมทั้งความต้องการว่าจ้างพนักงานด้วย

นอกจากความชำนาญงานที่นักศึกษาได้รับแล้ว เขาอาจได้รับสิ่งอื่น ๆ อีกเช่น การเข้าสัมภาษณ์กับผู้ว่าจ้าง การยอมรับในตำแหน่งงาน และการปรับตัวให้เข้ากับสถานที่ทำงานใหม่สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เขาตัดสินใจได้ถูกต้องเมื่อเขาต้องการตำแหน่งงานที่ถาวร เจ้าหน้าที่จัดหางานสำหรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยบางแห่งอาจแจ้งให้ทราบว่านักศึกษาที่เข้าร่วมในโครงการฝึกหัดงานผู้ใดที่ผู้รับฝึกหัดงานพอใจและประทับใจในผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นที่แน่ใจได้ว่าเขาจะได้รับข้อเสนอให้เข้าทำงานในตำแหน่งงานที่เหมาะสม เนื่องจากเขาได้เรียนรู้ว่าควรจะเข้าสัมภาษณ์อย่างไรจากการที่เขาเคยฝึกหัดงานมาก่อนในสำนักงานแห่งนั้น

อย่างไรก็ตาม โครงการฝึกหัดงานก็ย่อมมีผลเสียต่อนักศึกษาฝึกหัดงาน กล่าวคือนักศึกษาอาจถูกบังคับให้หยุดพักการเรียนเพื่อปฏิบัติงานล่วงเวลาเมื่อถึงช่วงเวลาที่สำนักงานมีงานมาก นักศึกษาขาดกิจกรรมในมหาวิทยาลัย และหน้าที่อื่น ๆ ที่ต้องทำต่อเนื่องกันไป เขาจะต้องไม่เป็นตัวของตัวเองอีกต่อไป ถ้าหากเขาแต่งงานแล้วเขาต้องปลีกตัวจากครอบครัวของเขา หรือต้องสละเวลาในบางโอกาสเพื่อทำการฝึกหัดงานในช่วงเวลาดังกล่าว นอกจากนี้ มีปัญหาอื่น ๆ อีกหลายประการที่เป็นผลเสียแก่นักศึกษาฝึกหัดงาน การเข้าร่วมในโครงการฝึกหัดงานอาจทำให้เขาต้องเลื่อนเวลาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไป และโครงการฝึกหัดงานนี้อาจทำให้เขาไม่สามารถเลือกเรียนวิชาที่เขาต้องการได้ด้วย

ประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษา

ประโยชน์ประการแรกของโครงการฝึกหัดงานที่มีต่อสถาบันการศึกษาก็คือ ประโยชน์ที่โครงการมีต่อการศึกษาของนักศึกษาทางการบัญชี ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการฝึกหัดงานที่กล่าวมาแล้วข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นประโยชน์ที่มีต่อสถาบันการศึกษานั้นเอง อย่างไรก็ตามโครงการฝึกหัดงานมีประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาบางประการซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาแต่เพียงทางอ้อมเท่านั้น วิชาการต่าง ๆ ที่สถาบันการศึกษาเปิดสอนและนักศึกษาได้นำความรู้ในวิชาการเหล่านั้นมาทดลองใช้ปฏิบัติในโลกของธุรกิจจริง นักศึกษาที่กลับมาเรียนหลังจากฝึกหัดงานอาจร้องเรียนว่าสิ่งที่ได้เรียนมานั้นล้าสมัยหรือปฏิบัติไม่ได้ นักศึกษาเหล่านั้นจะกระตุ้นให้อาจารย์ผู้สอนที่รับผิดชอบในวิชาเหล่านั้นจะต้องปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นและทันกับความก้าวหน้าในทางปฏิบัติสำหรับเรื่องนั้นด้วย โดยปกติระยะเวลาฝึกหัดงานย่อมมีผลในการกระตุ้นเตือนให้นักศึกษาทำงานในชั้นเรียนได้ดีขึ้นเมื่อเขากลับมาเรียนต่อ

มองจากด้านสถาบันการศึกษา โครงการฝึกหัดงานช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับธุรกิจ ความร่วมมือที่เพิ่มขึ้นนี้จะช่วยให้สถาบันการศึกษาจัดหางานให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้ง่าย และเป็นที่ยอมรับของนักศึกษาทั่วไป

ข้อเสียที่สำคัญของโครงการฝึกหัดงานต่อสถาบันการศึกษาก็คือ ทำให้การทำงานตามปกติต้องเปลี่ยนไปและก่อให้เกิดปัญหาทางด้านบริหารหลายประการ ปัญหาเหล่านี้จะเกิดขึ้นน้อยมากถ้าหากการฝึกหัดงานกระทำในระหว่างภาคฤดูร้อน ตามที่กล่าวไว้ข้างต้นโครงการฝึกหัดงานส่วนใหญ่จะถูกกำหนดโดยกิจการอุตสาหกรรม แม้ว่าสำนักงานสอบบัญชีบางแห่งจะมีงานมากในระหว่างช่วงฤดูร้อนก็ตาม (ตั้งแต่มกราคมจนถึงสิ้นเดือนพฤษภาคมหรือสิ้นเดือนกรกฎาคม) จึงเป็นผลให้โครงการฝึกหัดงานต้องจัดให้มีขึ้นในช่วงฤดูร้อนด้วย อย่างไรก็ตามสำนักงานสอบบัญชีและธุรกิจส่วนมากพอใจที่จะให้นักศึกษาฝึกหัดงานในช่วงเวลาอื่นก็ได้ แต่ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดควรอยู่ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคมของแต่ละปี ถ้าหากบริษัทต่างๆ ยังคงมีวงบัญชีสิ้นสุด ณ 31 ธันวาคม ในช่วงเวลาดังกล่าวอาจอยู่ในระหว่างภาคการศึกษาที่สองตามระบบทวิภาค ซึ่งจะมีปัญหาน้อยที่สุดและจะทำให้โครงการฝึกหัดงานประสบความสำเร็จมากที่สุด

ประโยชน์ต่อผู้รับฝึกหัดงาน

ผู้รับฝึกหัดงานซึ่งเป็นผู้ที่รับนักศึกษาเข้าทำการฝึกหัดงานในสำนักงานสอบบัญชีหรือในกิจการธุรกิจ จะกำหนดให้นักศึกษาเป็นผู้ทำหน้าที่ช่วยงานสอบบัญชีเป็นการชั่วคราวในระหว่างที่สำนักงานมีงานมาก หรือสำนักงานอยู่ในระหว่างประกาศหาพนักงานประจำ ดังนั้นการฝึกหัดงานแก่นักศึกษาจึงต้องจัดให้มีการฝึกฝนอย่างดีเพื่อว่าต่อไปภายหน้านักศึกษาเหล่านั้นอาจกลายเป็นพนักงานประจำของบริษัท ผู้รับฝึกหัดงานมีโอกาสที่จะสังเกตการปฏิบัติงานของนักศึกษาได้ในระหว่างระยะเวลาของการฝึกหัดงาน และสามารถเสนอตำแหน่งงานให้กับผู้ฝึกหัดงานที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นและมีความชำนาญงานอย่างดี เนื่องจากผู้ฝึกหัดงานเหล่านั้นมีความคุ้นเคยเป็นอย่างดีกับกิจการผู้รับฝึกหัดงาน ดังนั้นกิจการจึงมีโอกาที่จะเลือกบุคคลที่เหมาะสมที่สุดได้

ถ้าหากผู้รับฝึกหัดงานดำเนินการเกี่ยวกับโครงการฝึกหัดงานอย่างเหมาะสมแล้ว จะทำให้นักศึกษาฝึกหัดงานกลับไปศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาด้วยความภาคภูมิใจและประทับใจต่อบริษัท และจะเป็นช่องทางจงใจให้นักศึกษาอื่นยอมรับข้อเสนอการว่าจ้างของบริษัทแห่งนั้นอีกด้วย

ผู้รับฝึกหัดงานบางรายพบว่าเมื่อมอบความรับผิดชอบในการฝึกหัดงานและการควบคุมนักศึกษาฝึกหัดงานให้แก่พนักงานอาวุโสหรือผู้ควบคุมงาน บุคคลเหล่านี้จะต้องสอบทานหน้าที่ของตนและจัดระบบงานเพื่อให้เหมาะสมต่อการฝึกสอนนักศึกษาฝึกหัดงานได้ การสอบทานเช่นนี้จะนำไปสู่การปรับปรุงวิธีการและระบบงานของผู้ควบคุมงานให้เหมาะสมรัดกุมยิ่งขึ้น

เมื่อมองทางด้านผู้รับฝึกหัดงาน มีข้อเสียสำหรับโครงการฝึกหัดงานซึ่งเกิดขึ้นในกรณีที่โครงการฝึกหัดงานนี้มีการวางแผนไม่ดีพอ กล่าวคือ ประการแรก ถ้าหากไม่ได้คำนึงถึงระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสิ้นสุดของโครงการฝึกหัดงาน นักศึกษาอาจเสร็จสิ้นการฝึกหัดงานในระหว่างช่วงเวลาที่สำนักงานมีงานมาก และเป็นสาเหตุให้เกิดความยุ่งยากต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบของสำนักงานสอบบัญชี ประการที่สอง ถ้าหากโครงการฝึกหัดงานไม่ได้วางแผนการดำเนินงานไว้อย่างเหมาะสมแล้ว นักศึกษาฝึกหัดงานจะได้รับความประทับใจที่ไม่ดีต่อบริษัท และภาพพจน์เหล่านั้นจะไม่จูงใจให้นักศึกษาอื่นสนใจที่จะเข้ามาทำงานในบริษัทแห่งนั้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

โครงการฝึกหัดงานที่น่ามาใช้อย่างแพร่หลายสำหรับนักศึกษาทางการบัญชีในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้นักศึกษาเหล่านั้นได้รับความชำนาญและประสบการณ์ก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษา นักศึกษาสามารถนำความชำนาญในด้านต่าง ๆ มาใช้กับการศึกษาในวิชาระดับสูง และใช้ในการเลือกศึกษาวิชาการบัญชีอื่น ๆ ที่นักศึกษาต้องการนำไปใช้ หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว โครงการฝึกหัดงานนี้อาจช่วยสำนักงานสอบบัญชีได้เช่นกัน โดยการจัดหาบุคคลที่มีความรู้หรือนักศึกษาฝึกหัดงานเพื่อทำการช่วยเหลือชั่วคราวในระหว่างเวลาที่สำนักงานสอบบัญชีมีงานมาก นักศึกษาฝึกหัดงานอาจช่วยเหลือกิจการอุตสาหกรรมและกิจการพาณิชย์กรรมได้ด้วย ในกรณีที่กิจการเหล่านั้นกำลังแสวงหาบุคคลที่มีความสามารถเพื่อปฏิบัติงานในตำแหน่งงานเฉพาะด้าน และเพื่อให้มีการจัดหางานที่เหมาะสมแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของสถาบันการศึกษาด้วย การฝึกหัดงานทางการบัญชีเป็นวิชาการที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาและคุณค่าของการฝึกหัดงานย่อมพิจารณาได้จากประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการเข้าร่วมในโครงการฝึกหัดงานนี้ ประโยชน์ที่ได้รับจะมีมากหรือน้อยเพียงใดย่อมแล้วแต่ตัวผู้ฝึกหัดงาน สำนักงานสอบบัญชีหรือสถานที่ฝึกหัดงาน และความร่วมมือกันระหว่างสถาบันการศึกษากับสำนักงานสอบบัญชีหรือผู้รับฝึกหัดงาน

การฝึกหัดงานทางการบัญชี ถ้าหากจะให้ได้รับผลดีตามความมุ่งหมายควรให้ผู้ฝึกหัดงานทำการฝึกหัดงานเต็มเวลาหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว แต่วิธีการนี้อาจทำได้ยากเพราะมีปัญหาทางเศรษฐกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง การฝึกหัดงานทางการสอบบัญชีในระหว่างเรียนจะได้ผลดีก็ต่อเมื่อทางมหาวิทยาลัยจัดหลักสูตรในลักษณะที่ผู้ฝึกหัดงานมีระยะเวลาฝึกหัดงานติดต่อกันตลอดเวลา โดยพิจารณาถึงระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีเริ่มปฏิบัติงานตรวจสอบจนการตรวจสอบเสร็จสิ้น การฝึกหัดทำบัญชีก็เช่นเดียวกัน ควรมีระยะเวลาฝึกหัดงานติดต่อกันยาวนานตามสมควร ซึ่งพอที่จะติดตามปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

การฝึกหัดงานทางการสอบบัญชี นอกจากจะฝึกหัดการตรวจสอบโดยทั่วไป เช่น การตรวจสอบใบสำคัญ ตรวจสอบรายการและบวกลบแล้ว ควรฝึกฝนให้นักศึกษารู้จักใช้เทคนิคในการสอบบัญชีอื่น ๆ ด้วย เป็นต้นว่า ตรวจสอบบัญชีเงินสดและทรัพย์สินอื่น สังเกตการตรวจนับสินค้าคงเหลือ ทำงบพิสูจน์ยอดเงินฝากธนาคาร ขอคำรับรองยืนยันยอดลูกหนี้ ให้รู้จักการจัดทำกระดาษทำการ ให้สังเกตการควบคุมภายใน รวมทั้งการร่างรายงานการสอบบัญชี เป็นต้น สำหรับการควบคุมการฝึกหัดงานควรมีการประเมินผลการทำงานของนักศึกษาว่า มีความชำนาญและความสามารถตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี นอกจากนั้น ควรมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสำนักงานสอบบัญชีซึ่งให้การฝึกหัดงานกับสถาบันการศึกษา และสำนักงานสอบบัญชีควรรายงานความก้าวหน้าของการฝึกหัดงานให้ทางสถาบันการศึกษาทราบเป็นระยะ

อย่างไรก็ตาม วิชาชีพการสอบบัญชีก็เช่นเดียวกับวิชาชีพทางการแพทย์จะต้องมีการกำหนดระยะเวลาช่วงหนึ่ง เพื่อให้นักศึกษาได้ทำการฝึกฝนและหาความชำนาญจนครบถ้วนตามหลักสูตรการศึกษา ก่อนสำเร็จการศึกษา ช่วงเวลาดังกล่าวจะมีคุณค่าต่อการศึกษา ก็ต่อเมื่อสถาบันการศึกษาและผู้รับฝึกหัดงานระลึกรู้เสมอว่าโครงการฝึกหัดงานนี้เป็นส่วนสำคัญของหลักสูตรการศึกษาทางการบัญชีของสถาบันการศึกษาแห่งนั้น

เอกสารอ้างอิง

1. รายงานการประชุม “ปัญหาการฝึกหัดงานในด้านการศึกษาและวิชาชีพ”, สัมมนาทางการบัญชีครั้งที่ 1, เมษายน 2512.
2. A.A.A., “Report of the Committee on Internship Programs,” 1952.
3. A.I.A. and A.A.A., “Statement of Standards and Responsibilities Under Public Accounting Internship Programs”, 1955.
4. A.A.A., “Report of the Committee to Compile a Revised Statement of Educational Policy”, March, 1967.

พิมพ์ที่... สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University Press.